

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ГУБАРЬ ОЛЕНА ВАСИЛІВНА

УДК 658.152.338.45:664

**ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Спеціальність 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами
(харчова промисловість)

А в т о р е ф е р а т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ – 2008

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті харчових технологій Міністерства освіти і науки України, м. Київ

Науковий керівник: кандидат економічних наук, професор
Череп Алла Василівна,
Запорізькій національний університет,
професор кафедри менеджменту організацій і логістики

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
провідний науковий співробітник
Яцков Василь Семенович
Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України;

кандидат економічних наук, доцент
Куредя Ніна Миколаївна
Запорізькій національний університет,
доцент кафедри теорії і практики менеджменту

Захист відбудеться «04» квітня 2008 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.058.01 по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук в Національному університеті харчових технологій МОН України за адресою: 01033, м. Київ, вул. Володимирська, 68, корпус В, ауд. В-502.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету харчових технологій за адресою: 01033, м. Київ, вул. Володимирська, 68.

Автореферат розісланий “03” березня 2008 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук

В.М. Марченко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Обсяг виробничих інвестицій на підприємствах харчової промисловості, порівняно з іншими галузями, за тривалий час існуючих у країні складних фінансових умов можна визнати задовільним. Багато в чому недостатній рівень адаптованості харчової промисловості до ринкових умов є наслідком переважної спрямованості інвесторів на отримання швидкого прибутку, що не сприяє вирішенню ними стратегічного завдання – підвищення конкурентоздатності. Існуюча в харчовій промисловості невідповідність між інвестиційною активністю та її результатами зумовила особливу важливість визначення пріоритетних напрямів розвитку підприємств цієї галузі, наукового обґрунтування вибору найефективніших шляхів досягнення стратегічної мети та напрямів інвестиційної діяльності.

Глибина проблеми полягає не тільки в дефіциті інвестиційних ресурсів, але й у відсутності дієвого економічного механізму, який дозволив би консолідувати й ефективно використовувати реально існуючий інвестиційний потенціал підприємств харчової промисловості України, припинити і повернути назад процес відтоку капіталу, органічно включити інвестиційні процеси в розв'язання найбільш важливих поточних і перспективних завдань національного соціально-економічного розвитку. Створення ефективного економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості зумовлено їх значним місцем у забезпеченні сталого розвитку країни – це завдання важливіше і складніше, ніж пошук фінансових джерел інвестицій. Нагальна потреба в розв'язанні даного завдання визначає актуальність дисертаційного дослідження.

Проблема підвищення ефективності інвестиційної діяльності постійно знаходиться в центрі уваги як іноземних, так і вітчизняних вчених-економістів, серед яких значний внесок у дослідження теми інвестиційної діяльності внесли С. Барнес, Л. Дж. Гитман, М. Джонк, У. Шарп, З. Боди, А. Кейнс, А. Маркус. В Україні цю проблему розробляють багато вітчизняних вчених, а саме І.А. Бланк, Л.М. Борщ, О.Б. Бутнік-Сіверський, А.Ф. Гойко, С.О. Гуткевич, М.П. Денисенко, Т.Л. Мостенська, А.С. Музиченко, А.А. Пересада, В.Г. Федоренко, Д.М. Черваньов, А.В. Череп, О.М. Ястремська. В працях науковців висвітлено окремі аспекти проблеми регулювання інвестиційної діяльності підприємств, але залишається невирішеною проблема чіткого визначення економічного механізму управління інвестиційною діяльністю. Саме недостатня наукова розробленість проблеми функціонування економічного механізму управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості зумовлює актуальність теми дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Наукові результати, теоретичні положення й висновки дисертаційного дослідження було здійснено в межах наукової теми Запорізького національного технічного університету «Промисловий комплекс регіону: стан, структура, напрямки реформування (на прикладі Придніпровського регіону) (0105U05216). Особисто автором розглянуто інвестиційну діяльність як головну рушійну силу структурних перетворень в

промислового комплексу Придніпровського регіону; на прикладі підприємств харчової промисловості Запорізької області запропоновано впорядковувати інвестиційну діяльність за допомогою ефективного економічного механізму управління інвестиційною діяльністю; розроблено нові методи прийняття інвестиційних рішень – модель аналізу витрат і результатів й метод перехресних порівнянь; розроблено показник інформаційної віддачі, який дозволяє розраховувати доцільність проведення інформаційних кампаній.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розробка та обґрунтування теоретичних, методичних та практичних засад економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості в ринкових умовах.

Відповідно до цієї мети в дисертації було поставлено та вирішено такі науково-практичні завдання:

- вивчено теоретичні підходи до здійснення інвестиційної діяльності й уточнено категорійний апарат теорії інвестицій, а також удосконалено підхід до класифікації інвестицій на основі системного підходу за ознаками регіональності, об'єктів вкладень, термінів, цілей, сфери вкладень, форми власності на інвестиції;
- проведено ґрунтовний статистичний аналіз інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості;
- досліджено функціонування економічного механізму управління інвестиційною діяльністю, що враховує основні складові управління підприємством у ринкових умовах;
- запропоновано показник оцінки інформаційної віддачі для визначення ефективності використання комплексних заходів інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості;
- удосконалено методику оцінки інвестиційних проектів підприємств харчової промисловості, зокрема, запропоновано модель аналізу витрат і результатів й метод перехресних порівнянь;
- досліджено механізм формування ефекту фінансового леверіджа на підприємствах харчової промисловості та розраховано граничні значення валової рентабельності активів.

Об'єктом дослідження є економічний механізм управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості Запорізької області.

Предметом дослідження є теоретично-прикладні й практичні аспекти та методи управління економічним механізмом здійснення інвестиційної діяльності.

Методи дослідження. У процесі дослідження використані такі методи проведення економічних досліджень: абстрактно-логічний (для проведення теоретичних узагальнень і формулювання висновків), статистико-економічний (для аналізу сучасного стану та виділення факторів впливу на розвиток інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості), економіко-математичне моделювання (для побудови моделей та визначення інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості Запорізької області) тощо.

Теоретичною та методичною основою дослідження й розв'язання поставлених завдань є досягнення основоположників економічної науки і сучасних науковців, праці відомих економістів й фахівців у галузі інвестування.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, статистичні дані та фактичні показники процесів інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості Запорізької області, спеціальна література з проблем теорії та практики інвестиційної діяльності.

Наукова новизна одержаних результатів. Основним науковим результатом є поглиблення існуючих і розробка нових теоретичних положень й підходів до розроблення економічного механізму в управлінні інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості в ринкових умовах, а також розробка методики впорядкування інвестиційної діяльності відповідно до запропонованого механізму, зокрема:

вперше:

- запропоновано модель прийняття управлінських рішень в залежності від інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості за допомогою показника інформаційної віддачі, який дає змогу оцінити економічні наслідки використання сукупності всіх видів інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості;
- запропоновано модель аналізу витрат і результатів й метод перехресних порівнянь, які за допомогою експертної оцінки і вагових коефіцієнтів значущості розширили можливості підприємств харчової промисловості вираховування інтересів і знаходження балансу цілей всіх учасників інвестиційного процесу при виборі альтернативних інвестиційних проектів;

удосконалено:

- теоретико-методичні підходи до визначення класифікаційних ознак інвестицій, що дозволило впорядкувати і систематизувати існуючі погляди з метою забезпечення ефективного і цілеспрямованого управління інвестиціями підприємства;
- теоретичні підходи до можливості використання математичних методів і показників оцінки ефективності інвестиційних проектів, що дає змогу підприємствам харчової промисловості формалізувати вибір інвестиційних проектів адекватно умовам зовнішнього і внутрішнього середовища;
- методичні підходи до визначення граничних значень валової рентабельності активів при оцінці ефекту фінансового леверіджа, як доповнення існуючої системи оцінки кредитоспроможності підприємств;

дістало подальшого розвитку:

- теоретичні підходи до визначення інвестицій, як вкладення капіталу в усіх його формах у різні об'єкти господарчої діяльності з метою отримання прибутку, а також досягнення економічного або позаекономічного ефекту, здійснення якого базується на ринкових принципах і пов'язано із факторами часу, ризику та ліквідності, що дозволило виключити надмірну узагальненість підходів до розуміння інвестицій, як процесу вкладення капіталу без розкриття інструментарію досягнення ефекту;

- визначення специфічних функцій управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості, які доповнили існуючу систему управління і розширили понятійний апарат;
- визначення економічного механізму управління інвестиційною діяльністю з уточненням інструментарію його впровадження, що дало можливість підприємствам харчової промисловості здійснювати таку діяльність з урахуванням нормативно-правового і інформаційного забезпечення.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретичні дослідження, які виконані в межах дисертації, становлять основу наукових положень і висновків стосовно понятійного апарату економічного механізму та оцінки інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості України.

Практична цінність одержаних результатів полягає в тому, що вони озброюють практику управління та регулювання інвестиційної діяльності підприємств новими інструментами оцінки, прогнозування, моделювання та дають змогу використовувати їх для прийняття ефективних управлінських рішень на підприємствах харчової промисловості України.

Основні положення, висновки й пропозиції дисертаційної роботи доведено до рівня практичних розробок, спрямованих на підвищення ефективності інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості Запорізької області й використано в практичній діяльності підприємств ТОВ «Айс-Ресурс» (Довідка № 116 від 23.11.07 р.), ВАТ «БАН» (Довідка № 565 від 17.12.07 р.), ТОВ «Крем-Розет» (Довідка № 228 від 22.10.07 р.), а також при розробці програми інвестиційної діяльності Запорізької області «Про регіональні заходи щодо виконання Програми інвестиційної діяльності на 2002-2010 роки» (Довідка № 08-27/3174 від 17.12.07 р.).

Теоретичні розробки дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Запорізького національного технічного університету при викладанні дисциплін «Економіка підприємства», «Інвестиційний менеджмент», «Мікроекономіка» (Довідка № 36-03/3569 від 13.12.07 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота виконана здобувачем самостійно. У ній викладено авторський підхід до розв'язання проблеми формування економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості в умовах ринкових відносин. Наукові результати дисертаційної роботи належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертаційного дослідження було апробовано на Міжнародних науково-практичних конференціях: «Економічні проблеми розвитку промислового виробництва» (м. Одеса, жовтень 2004 р.), «Сучасні наукові дослідження – 2006» (м. Дніпропетровськ, лютий 2006 р.), «Теорія і практика економіки і підприємництва» (м. Алушта, травень 2006 р.), «Актуальні проблеми регіонального розвитку в контексті європейської інтеграції» (м. Луцьк, червень 2006 р.), «Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України» (м. Алушта, вересень 2006 р.), «Актуальні проблеми управління розвитком об'єктів і процесів ринкової економіки» (в межах «Днів науки ГУ «ЗІДМУ») (м. Запоріжжя, жовтень 2006 р.), «Актуальні проблеми управління економічними процесами промислових

підприємств» (м. Харків, листопад 2006 р.), «Сучасні проблеми економіки та управління підприємствами» (м. Жовті води, лютий 2007 р.), «Теорія і практика економіки і підприємництва» (м. Алушта, травень 2007 р.), «Проблеми економіки підприємств в умовах сталого розвитку» (м. Київ, березень 2007 р.), «Актуальні проблеми сучасних наук – 2007» (м. Дніпропетровськ, червень 2007 р.), науково-практичній конференції «Запорізька перспектива» (м. Запоріжжя, грудень 2005р.), щорічних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу Запорізького національного технічного університету.

Публікації. Основні результати дисертації опубліковані у 19 наукових працях загальним обсягом 4,28 д.а., з них 10, обсягом 3,64 д.а., у наукових фахових виданнях (з них 3,44 д.а. належить особисто автору).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних літературних джерел. Повний обсяг дисертації становить 227 сторінок, її основний зміст викладено на 170 сторінках. Робота містить 26 рисунків, які займають 13 сторінок, 21 таблицю на 11 сторінках та 10 додатків на 14 сторінках. Список використаних джерел містить 212 найменувань і займає 19 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми; розкрито зв'язок дисертації з науковими програмами; визначено мету і завдання дослідження, його об'єкт, предмет і методи; визначено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі **«Теоретичні аспекти управління інвестиційною діяльністю в ринкових умовах»** проведено аналіз понять «інвестиції», «інвестиційна діяльність»; наведено основні ознаки класифікації інвестицій, принципи управління інвестиційною діяльністю підприємств, чинники формування економічного механізму; досліджено генезис управління інвестиційною діяльністю в процесі розвитку суспільства.

Проведене дослідження літературних джерел та законодавчої бази показало, що на даний час не існує єдиної думки щодо поняття «інвестиції». Розмаїття визначень інвестицій призводить до нечіткого або надто вузького трактування цієї економічної категорії.

Дослідивши багатогранність терміну „інвестиції”, для уточнення сутності даного поняття запропоновано основні характеристики: об'єкт економічного управління, власності і розпорядження, ринкових відносин, переваги в часі, носій фактора ліквідності, найактивніша форма залучення накопиченого капіталу в економічний процес, носій фактора ризику, альтернативна можливість вкладення капіталу в різні об'єкти господарчої діяльності, джерело генерування ефекту підприємницької діяльності, можливість використання накопиченого капіталу в усіх альтернативних формах.

Проведений аналіз існуючих поглядів на визначення економічної категорії «інвестиції» і виокремлення розбіжностей між категоріями «капіталовкладення» і «інвестиції» дозволило навести уточнену дефініцію інвестицій, як вкладення

капіталу в усіх його формах у різні об'єкти господарчої діяльності з метою отримання прибутку, а також досягнення економічного або позаекономічного ефекту, здійснення якого базується на ринкових принципах і пов'язано з факторами часу, ризику та ліквідності.

Досліджено і узагальнено основні класифікаційні ознаки інвестицій, зокрема, запропоновано такі ознаки: об'єкт вкладення коштів, характер участі в інвестуванні, відтворювальна спрямованість, ступінь залежності від доходів, відношення до підприємства-інвестора, період інвестування, сумісність здійснення, рівень доходності, рівень інвестиційного ризику, рівень ліквідності, характер одержаного ефекту, форма власності інвестованого капіталу, характер використання капіталу в інвестиційному процесі, регіональні джерела залучення капіталу і регіональна спрямованість інвестованого капіталу.

Відмічено, що в економічній літературі й досі не існує однозначного тлумачення категорії «економічний механізм». Автором було зроблено висновки стосовно того, що у більшості наукових праць не чітко окреслені економічні категорії «господарський механізм», «ринковий механізм» та «економічний механізм». Дослідивши генезис економічної думки, вважаємо, що економічний механізм – це окрема економічна категорія, яка дозволяє реалізувати економічну політику держави за допомогою використання економічних важелів, методів регулювання та спрямовує дію ринкових законів в необхідному для держави напрямі. А оптимальність його дії залежить від якості співвідношення державного регулювання та ринкового механізму, зокрема, від діалектичного зв'язку його основних складових: економічних методів і важелів, інформаційного і нормативно-правового забезпечення. Дослідженням встановлено, що дія економічного механізму визначається двома основними складовими: державним регулюванням та ринковим механізмом. За допомогою першого визначаються умови та напрям розвитку економічної системи, в той час як ринковий механізм формує якість споживчих ринків, взаємовідносини на них та їх наповненість.

З'ясовано, що формування та функціонування економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості повинно відбуватись із дотриманням відповідних принципів, зокрема, інтегрованості з загальною системою управління підприємством, комплексним характером формування управлінських рішень, високим динамізмом управління, орієнтованістю на стратегічні цілі розвитку підприємства, варіативністю підходів до розробки окремих управлінських рішень.

Дослідження генезису управління інвестиційною діяльністю дало змогу виділити два напрямки розвитку закордонної економічної думки – економічний лібералізм та економічний дирижизм, в межах яких розглянуто і виділено основні сучасні концепції і моделі управління інвестиційною діяльністю, зокрема, висвітлено концепції пріоритету економічних інтересів власників, вартості капіталу, вартості грошей в часі, взаємозв'язку рівня ризику і доходності, асиметричної інформації, моделі оцінки акцій і облігацій на основі їх доходності, оцінки фінансових активів з урахуванням систематичного ризику, оцінки опціонів, гіпотеза ефективності ринку, арбітражна теорія ціноутворення, сучасна портфельна теорія.

Аналіз існуючих концепцій і моделей управління інвестиційною діяльністю дозволив виділити можливості їх використання в ринкових умовах господарювання та недоліки, що можуть бути компенсовані за допомогою інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності, яке надасть інвестору потрібну інформацію про привабливість галузі, підприємства, проекту.

У другому розділі «Сучасний стан управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості» проаналізовано сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні і на підприємствах харчової промисловості зокрема; основні джерела інвестицій; виокремлено основні перешкоди для формування ефективного економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості; виділено основні ризики для регіону-реципієнта іноземних інвестицій.

Досліджено, що станом на 01.01.2007 р. частка харчової промисловості в загальному обсязі промислового виробництва складала 15,5% проти 16,3% у 2005 році, обсяг приросту продукції промисловості становив 106,2%, а в харчовій промисловості – 110,0%. Основним джерелом фінансування інвестицій в основний капітал підприємств виступають власні кошти підприємств (57,4%), а в останні роки намітилась тенденція до збільшення долі кредитних коштів (14,8%). Іноземні інвестиції мають мізерну частку (5%), в той час як більшість заходів державної політики спрямовано на створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій, іноді за рахунок погіршення умов для вітчизняних інвесторів.

Розраховано, що питома вага інвестицій в основний капітал у валовому ВВП значно нижча, ніж частка валових заощаджень у ВВП, що зумовлено диспропорціями у формуванні ресурсів, необхідних для реального інвестування і відповідного нагромадження основного капіталу у речовій формі. Різниця між ними – це і є ті потенційні інвестиції, які так і не було реалізовано. Отже, спостерігається суперечлива ситуація: з одного боку, ресурсів національних заощаджень не вистачає на нагромадження основного капіталу, а з іншого – суттєва частка заощаджень не конвертується в інвестиції.

Існуючий стан ефективності виробництва на підприємствах харчової промисловості не дозволяє реалізувати активну інвестиційну політику. Так, інвестиції в основний капітал в харчовій промисловості в 2006 р. склали 8290 млн. грн., що в 3,8 рази більше, ніж у 2001 році. Але з кожним роком спостерігається нестабільна динаміка темпів росту інвестицій в основний капітал: у 2001 р. – 110,6%, 2002 р. – 134,8%, 2003 р. – 128,5%, 2004 р. – 107,9%, 2005 р. – 109,6%, 2006 р. – 119,5%. Рівень спрацювання основних фондів сягає 45-50%, рівень механізації праці становить близько 50-60%. Ранжирування підгалузей харчової промисловості за технічним станом їх основного капіталу має такий вигляд: масложирова промисловість належить до високомодернізованих (рівень спрацювання машин і обладнання на її підприємствах сягає 21,8%), виробництво безалкогольних напоїв – відповідно, до інвестиційно-привабливих (37,7%), м'ясна і молочна – до інвестиційно-непривабливих (відповідно, 47,8% і 49%), а рибна, цукрова і хлібопекарська взагалі є технічно відсталими (відповідно, 60,2%, 58,8% і 52,1%).

З'ясовано, що значна частина коштів йде на технічне переоснащення і реконструкцію діючих підприємств, будівель і споруд (75,8%), менша частка

йде на нове будівництво (включаючи розширення діючих підприємств, будівель і споруд) (23,5%) і зовсім незначна на підтримання діючих потужностей (0,7%).

Виділено основні проблеми підприємств харчової промисловості: нестача сировинних ресурсів; фінансові труднощі підприємств, які не дозволили забезпечити належне відновлення необоротних активів, здійснювати їх реконструкцію і модернізацію, впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу; недосконалість законодавчої та нормативно-правової бази; протекціоністські заходи з боку країн-імпортерів; несприятлива кон'юнктура на зовнішньому ринку. Потенціал таких галузей як цукрова, спиртова та окремих підгалузей місцевої харчової промисловості використовуються недостатньо, що свідчить про наявність низки проблемних питань – від процесів приватизації підприємств до діючого організаційно-економічного механізму управління галузями.

Проаналізовано рівень забезпеченості та використання інвестиційних ресурсів на підприємствах харчової промисловості Запорізької області – це 241 підприємств різної потужності, призначення і форм власності. Питома вага її в загальному промисловому випуску продукції області складає 8,6 %, темп росту товарної продукції в порівнянні з 2005 р. склав 19,4%; станом на 01.01.07 р. іноземними агентами інвестовано 86,7 млн. дол. (14,2% від обсягу всіх інвестицій в Запорізьку область або 17% від обсягу інвестицій в промисловість), приріст становить 1,17%; в основний капітал в 2004 р. було інвестовано 115,5 млн. грн. (43,9% до рівня 2003 р.), в 2005 р. – 102,5 млн. грн. (77,5%), а в 2006 р. – 152,9 млн. грн. (140,4%).

Доведено, що підприємства харчової промисловості діють в умовах високого ступеня невизначеності, який можна знизити за допомогою оперативного інформаційного забезпечення. Серед існуючих джерел інформаційного забезпечення важливе місце посідають Інтернет-технології, які дозволяють виробникам і представникам цільової аудиторії (ПЦА) безпосередньо вступати в контакт, унаслідок чого виникає дезінтермедіація – усунення посередників.

Розроблено механізм проведення контент-аналізу, що дозволило детально розглянути по 50 інтернет-проектів підприємств харчової промисловості Запорізької області і України, представлених в сегментах всесвітньої мережі. Кожен із сайтів оцінювався за такими критеріями: у групі «маркетингові цілі» – інтернет-реклама, стимулювання збуту, прямий маркетинг та PR; у групі «логістичні цілі» – подання інформації щодо продукції, організація взаємодії з ПЦА щодо збутової мережі просування продукції (контактні Web-центри), організація он-лайнної підтримки збуту. Результати контент-аналізу свідчать: як українські, так і запорізькі інтернет-проекти підприємств харчової промисловості є переважно інформаційними, їхня роль фактично зводиться до збору комерційних пропозицій. Але українські сайти відрізняються дещо вищою якістю. Запорізькі харчові підприємства орієнтуються переважно на надання інформації рекламного-маркетингового характеру (кількість сайтів такого типу 66%), структура їх спрощена, нема можливості вибору та замовлення продукції в режимі он-лайн через спеціальну форму, отже Інтернет є лише засобом рекламування продукції та підприємства.

Запропоновано створити інформаційну програму для популяризації можливостей Інтернет на підприємствах харчової промисловості, мета якої – пояснити і наочно продемонструвати нові можливості щодо залучення нових споживачів і партнерів.

В третьому розділі «Удосконалення економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості» розглянуто характеристики складових економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості, зокрема, інформаційного і нормативно-правового забезпечення, економічних методів і важелів, запропоновано показник інформаційної віддачі, метод перехресних порівнянь і метод аналізу витрат і результатів для вибору проектів.

Сформульовано визначення економічного механізму управління інвестиційною діяльністю як системи, що діалектично розвивається, методів господарювання, форм управління, інструментів і важелів державного регулювання та ринкової саморегуляції, які визначаються об'єктивними і суб'єктивними умовами певного історичного етапу розвитку держави, її інституціями для забезпечення інвестиційними ресурсами підприємств.

Доведено, що ефективність кожної управлінської системи значною мірою залежить від її інформаційного забезпечення. Своєчасна, достовірна, повна інформація про внутрішнє і зовнішнє середовище дозволяє вірно застосовувати економічні методи управління всіма процесами на підприємстві, використовувати важелі для зростання його ринкової вартості і інвестиційної привабливості.

З огляду на високу зацікавленість потенційних інвесторів до підприємств харчової промисловості Запорізької області, про що свідчить позитивна динаміка обсягів залучення інвестицій, запропоновано створити незалежну структуру для надання інформаційної допомоги потенційним інвесторам та іншим суб'єктам інвестиційного ринку, які мають намір інвестувати саме в підприємства харчової промисловості, що дозволить акумулювати дані щодо запитів інвесторів та реципієнтів інвестицій.

Запропоновано єдину систему комунікацій, яка точно розподіляє функції та повноваження між відділами з інформаційного забезпечення управління інвестиційною діяльністю в процесі інтегрованої взаємодії.

Оскільки інформаційну взаємодію доцільно будувати як активну, що має подвійну спрямованість – від підприємства до зовнішнього середовища й навпаки, її варто розглядати як комунікативну.

Процес інформаційного забезпечення в межах наведеної системи запропоновано представити формалізовано:

$$INF_{it} = f(Inf_{it}, H_{it}, R_{it}, D_{it}) \quad (1)$$

де INF_{it} - це сукупність інформації з i -тої тематики в t -й момент часу; Inf_{it} - це i -те повідомлення в t -й момент часу; H_{it} - кількість i -того інформаційного повідомлення в t -й момент часу; R_{it} - рівень сприйняття суб'єктом, що одержує i -ті повідомлення в t -й момент часу; D_{it} - частка i -того інформаційного повідомлення в t -й момент часу, що інтерпретується одержувачем інформації.

Запропоновано ефективність отримання інформації для суб'єкта розраховувати за формулою (2):

$$EF_{it} = \frac{H_{it} \cdot D_{it} \cdot R_{it} \cdot C_{it}}{K_{it}} + EF_{i(t-1)} \quad (2)$$

де C_{it} – цінність (інформативність) i -го повідомлення; K_{it} – витрати на отримання і обробку i -го інформаційного повідомлення; $EF_{i(t-1)}$ – ефективність отримання інформації за попередній період (інформація, оброблена в ранішні періоди може допомогти в прийнятті рішень в майбутніх періодах).

Оцінимо ефективність розповсюдження інформації про підприємство і його продукцію. Значення оціночного параметру можна знайти за формулою (3):

$$EF_{\text{інф}} = \frac{\Delta \text{Пр}}{B_{\text{інф_кам}}} \quad (3)$$

де $\Delta \text{Пр}$ – приріст прибутку; $B_{\text{інф_кам}}$ – витрати на проведення інформаційної кампанії.

Пропонуємо для оцінки віддачі на кожну інвестовану грошову одиницю використовувати показник інформаційної віддачі:

$$ВД_{\text{інф}} = EF_{\text{інф}} / B_{\text{інф}} \quad (4),$$

де $EF_{\text{інф}}$ – ефект від використання відповідного виду інформаційного впливу; $B_{\text{інф}}$ – витрати на відповідний вид інформаційного впливу.

Аналіз цього показника (табл.1) розглядається як спосіб продемонструвати необхідність вкладення коштів в інформаційні комунікації підприємства. Чим вище $ВД_{\text{інф}}$, тим вище приріст прибутку підприємства від використання всього комплексу інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності.

Таблиця 1

Розрахунок інформаційної віддачі для підприємств харчової промисловості Запорізької області

	2002	2003	2004	2005	2006
ТОВ «Айс-Ресурс»					
Прибуток, тис. грн.	-129,6	365,7	382,5	230,9	340
Операційні витрати, тис. грн.	191	165,9	245,5	117,5	189
Інформаційні витрати, тис. грн.	0	0,6	15	10	12
Ефективність діяльності	-0,679	2,204	1,558	1,965	1,799
$ВД_{\text{інф}}$	0,000	0,441	0,104	0,197	0,150
$\overline{ВД}_{\text{інф}}$	0,178				
ЗАТ «БАН»					
Прибуток, тис. грн.	24,8	108,74	401,80	543,60	601,8
Операційні витрати, тис. грн.	1573,1	1726,38	2114,54	2752,41	2841,86
Інформаційні витрати, тис. грн.	9,1	19,80	69,10	102,00	111,30
Ефективність діяльності	0,016	0,063	0,190	0,197	0,212
$ВД_{\text{інф}}$	0,003	0,003	0,002	0,002	0,001
$\overline{ВД}_{\text{інф}}$	0,002				
ТОВ «Запорізький пивзавод №1»					
Прибуток, тис. грн.	-83,88	15,4	204,71	231,63	274,56
Операційні витрати, тис. грн.	1320,1	1301,89	1546,1	1788,1	1901,73
Інформаційні витрати, тис. грн.	0	1,2	35,8	50,4	52,9
Ефективність діяльності	-0,064	0,012	0,132	0,130	0,144
$ВД_{\text{інф}}$	0,000	0,004	0,003	0,003	0,01
$\overline{ВД}_{\text{інф}}$	0,005				

Оцінено інформаційну віддачу на підприємствах харчової промисловості Запорізького регіону. Найбільш висока віддача від інвестицій в інформаційне забезпечення становить на ТОВ «Айс-ресурс» – в середньому за аналізований період 2002-2006 рр. 0,178 коп. на кожну вкладену гривню, що свідчить про високу ефективність роботи інформаційно-аналітичного відділу підприємства.

Доведено, що аналіз за загальними методами оцінки ефективності інвестицій (чиста теперішня вартість, індекс доходності, індекс рентабельності, період окупності, внутрішня ставка доходності) дають суперечливі результати. Запропоновано для аналізу доцільності інвестицій на підприємствах харчової промисловості використовувати розроблені нами методи – метод аналізу витрат і результатів і метод перехресних порівнянь.

Модель аналізу витрат і результатів (рис. 1) дозволяє оцінити кількісно або якісно вплив альтернатив на досягнення заданих цілей та обрати найбільш ефективну альтернативу рішення комплексної проблеми будь-якого виду; після приведення в співставний вигляд результатів реалізації цілей і зважування самих цілей за їх важливістю дозволяє в якості оптимального рішення обирати альтернативу з найвищим сумарним ефектом – через необхідність зважування цілей обране рішення буде компромісним. Доцільно задати цілі як екстремум у вигляді максимального ефекту, а аналіз витрат і результатів звести до імітаційного моделювання ухвалення рішення, що дозволяє спростити рішення комплексних проблем планування або прийняття рішень.

Пропонуємо розрахунки проводити в так званих оцінних матрицях, або матрицях прийняття рішень у певній послідовності:

1. Формулювання проблеми з розкриттям і встановленням значимих цілей або цільових критеріїв (Z_j)-вимог. При цьому в першу чергу варто виділити цілі-умови, які повинні бути виконані обов'язково. Для інших цілей задаються вагові коефіцієнти важливості цілей (q_j). Якщо ціль може бути розкладена на окремі підцілі, то сума їх вагових коефіцієнтів повинна дорівнювати 1.

2. Вироблення й опис альтернатив (A_i). При цьому розглядаються взаємовиключні альтернативи. Їх має бути, щонайменше, три.

3. Визначення впливів (наслідків, ефектів, ступеня досягнення мети) кожної альтернативи на поставлені кількісно або якісно виражені цілі; обирається проект з максимальною загальною оцінкою).

Законодавчі акти	Цілі(Z) Ваги(q_j)		Зміна кількості зайнятих	Можливість розширення площі $q_3 = 1$	Сприйняття суспільством $q_4 = 1$	Загальна оцінка альтернативи
	Альтернативи(A_i)	Вартість капіталу				
Виконано	Інвестиційний проект А	$q_1 = 6$ 300 тис. задовільно $2 \cdot 6 = 12$	$q_2 = 3$ +20 добре $4 \cdot 3 = 12$	$q_3 = 1$ задовільно $2 \cdot 1 = 2$	добре $4 \cdot 1 = 4$	30
Виконано	Інвестиційний проект Б	380 тис. дуже добре $6 \cdot 6 = 36$	-20 достатньо $0 \cdot 3 = 0$	добре $4 \cdot 1 = 4$	добре $4 \cdot 1 = 4$	44
Виконано	Інвестиційний проект В	350 тис. добре $4 \cdot 6 = 24$	+25 дуже добре $6 \cdot 3 = 18$	достатньо $0 \cdot 1 = 0$	достатньо $0 \cdot 1 = 0$	42

Рис. 1. Результат використання моделі аналізу витрат і результатів для оцінки альтернативних інвестиційних проектів в умовах визначеності знань про стан зовнішнього середовища на ТОВ «Айс-Ресурс»

Метод перехресних порівнянь (рис. 2) передбачає порівняння всіх цілей, тому на відміну від матриці прийняття рішень дозволяє узгодити інтереси всіх зацікавлених учасників інвестиційного процесу і одержати баланс цілей.

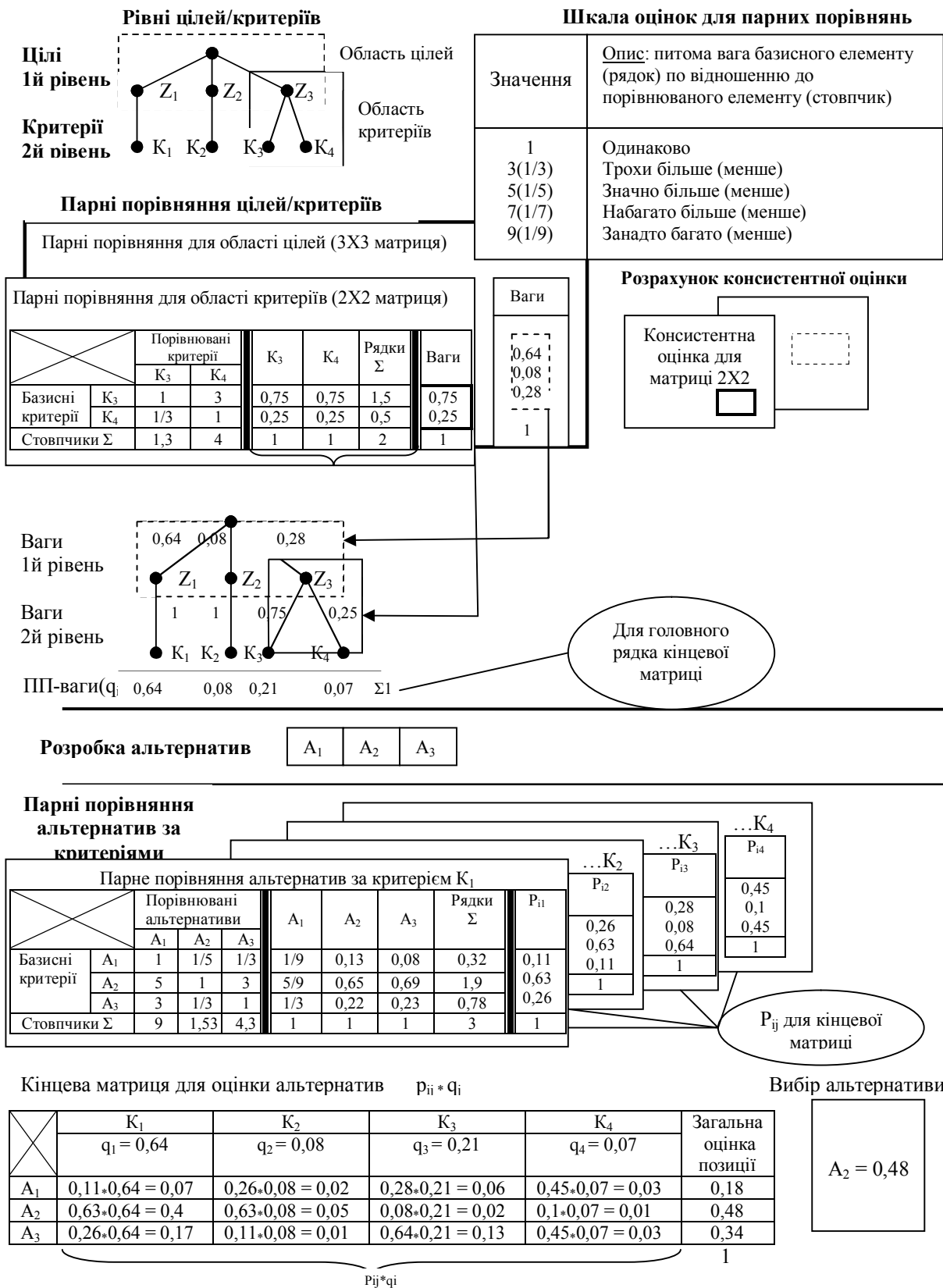

Рис. 2. Результат використання методу перехресних порівнянь для оцінки альтернативних інвестиційних проектів на ТОВ «Айс-Ресурс»

Цей метод має ряд переваг, головною з яких є можливість графічного представлення ієрархії цілей/критеріїв і в використанні математичних і логічних висновків з інтегрованою перевіркою однорідності отриманих результатів. Процес оцінки транспарентний, добре контрольований і комп'ютеризований. На 1-му рівні ієрархії цілей (критеріїв) за допомогою парних порівнянь зважують групи вартісних (Z_1), матеріальних (Z_2) і соціальних цілей (Z_3). На 2-му рівні досліджують критерії вартісної мети – вартість капіталу (K_1); матеріальної мети – можливість розширення виробництва шляхом нового будівництва (K_2); соціальної мети – зміна чисельності зайнятих (K_3) і іміджу підприємства в очах суспільства (K_4). Обирається альтернатива з максимальною кількістю оцінювальних балів. Експертна оцінка в процесі аналізу інвестиційних проектів виправдовує результат, якщо в якості експертів обрано фахівців – знавців фінансового аналізу, маркетингу, нормативно-правової бази здійснення інвестиційної діяльності, менеджменту.

Важливим інструментом економічного механізму управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості має стати ефект фінансового леверіджа, який відображає рівень додатково генерованого прибутку на власний капітал при різній частці використання позикових коштів. Провівши дослідження на підприємствах харчової промисловості, з'ясовано, що зниження валової рентабельності активів в більшості випадків призводить до формування негативного значення диференціала фінансового леверіджа. У цьому випадку використання підприємством позикового капіталу дає негативний ефект. Нами було розраховано довірчий інтервал значень валової рентабельності активів підприємств харчової промисловості Запорізької області $19,252 < BP_a < 21,343$, що дозволило при аналізі діяльності будь-якого підприємства відносити або виключати його з типових, що в свою чергу інформує потенційного кредитора про положення реципієнта і доцільність використання позикових коштів.

Формування економічного механізму в ринкових умовах господарювання має свої особливості, які визначаються обсягами та якістю державного втручання, станом макросередовища, яке не піддається управлінню, є непрогнозованим і мінливим. Урівноважити дію стихійних сил можна за допомогою зваженого державного регулювання, яке може дати певний поштовх розвитку економічної системи за рахунок обмеження або ж активізації дії конкретних чинників, які формують передумови існування та розвитку економічної системи. Русійною силою розвитку економічних систем слід розглядати якість взаємодії ринкових сил та державного регулювання, що визначають економічний механізм функціонування економічних систем.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання щодо розробки теоретико-методичного забезпечення економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості, що дозволило обґрунтувати такі висновки:

1. Зіставлення та порівняння існуючих наукових трактувань категорії інвестиції дозволило зробити висновки про те, що дискусійність та різноманітність розроблених наукових положень характеризується надмірною узагальненістю підходів до розуміння інвестицій як процесу вкладення капіталу, в якому бракує розкриття інструментарію досягнення ефекту. Тому нами було уточнено і доповнено визначення економічної категорії інвестиції як вкладення капіталу в усіх його формах у різні об'єкти господарчої діяльності з метою отримання прибутку, а також досягнення іншого економічного або позаекономічного ефекту, здійснення якого базується на ринкових принципах і пов'язано з фактором часу, ризику та ліквідності.

2. У роботі досліджено, що всі зазначені теоретичні концепції і моделі, які складають сучасну парадигму управління інвестиціями, мають значний вплив на реалії управління інвестиційною діяльністю підприємств, але в Україні багато аспектів управління інвестиційною діяльністю знаходяться поки лише в стані становлення, стикаючись з об'єктивними економічними труднощами, недосконалістю нормативно-правової бази, недостатнім рівнем підготовки спеціалістів до роботи в сучасних економічних умовах. Подальше просування країни по шляху ринкових умов дозволить в повній мірі застосовувати теоретичні результати, а також накопичений закордонний і вітчизняний досвід управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості.

3. Встановлено, що основним джерелом фінансування інвестицій в основний капітал підприємств виступають власні кошти підприємств (57,4%), кредитні кошти (14,8%), а іноземні інвестиції мають мізерну частку (5%). Необхідно розробити програму підтримки вітчизняних інвесторів, власне, самих підприємств для стимулювання направлення ними вільних коштів на модернізацію і оновлення обладнання, проведення науково-дослідних робіт і розробки інноваційних видів продукції. Відзначено, що розв'язувати інвестиційну проблему слід шляхом залучення всього кола джерел інвестування. Капітальні вкладення мають направлятися, насамперед, на модернізацію і техніко-технологічне переоснащення підприємств, прискорений розвиток і підвищення ефективності функціонування пріоритетних базових галузей і виробництв, які формують стійкий експортний потенціал країни.

4. Управління інвестиційною діяльністю має особливе значення. Важливою умовою ефективного управління інвестиційною діяльністю є наявність економічного механізму. На підставі проведеного аналізу існуючих підходів з проблем активізації інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості поняття «економічний механізм» визначено нами як систему, що діалектично розвивається, методів господарювання, форм управління, інструментів і важелів державного регулювання та ринкової саморегуляції, які визначаються об'єктивними і суб'єктивними умовами певного історичного етапу розвитку держави, її інституціями для забезпечення інвестиційними ресурсами підприємств. Уточнено інструментарій його впровадження, який дозволяє здійснювати інвестиційну діяльність з урахуванням нормативно-правового і інформаційного забезпечення.

5. Доведено, що прогнозування результатів виробничої діяльності значно залежить від рівня інформаційного забезпечення підприємств харчової промисловості. Одним з інноваційних джерел інформації є всевітня мережа Інтернет. Запропоновано створити програму стимулювання розробки Інтернет сайтів підприємствами харчової промисловості, що дозволить залучити нових клієнтів, тим самим збільшити ринкову вартість підприємства і підвищити рівень інвестиційної привабливості. Для оцінки ефективності вкладення коштів в інформаційні кампанії розроблено показник інформаційної віддачі, який дозволив оцінити економічний ефект від використання всіх джерел інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості та їх вплив на результати інвестиційної діяльності.

6. Сучасні економічні умови вимагають зосередження уваги промислових підприємств на особливостях функціонування суб'єктів господарювання. Доведено, що основні методи оцінки ефективності інвестицій (чиста теперішня вартість, індекс доходності, індекс рентабельності, період окупності, внутрішня ставка доходності) дають суперечливі результати.

Запропоновано для аналізу доцільності інвестицій на підприємствах харчової промисловості використовувати розроблені нами дві моделі: модель аналізу витрат і результатів і метод перехресних порівнянь. Використання цих методів для оцінки інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості Запорізької області дало змогу оцінити результати від впровадження інвестиційних проектів. Перевага моделі аналізу витрат і результатів – простота застосування, а матриці перехресних порівнянь – точність результату з урахуванням взаємозв'язку всіх інвестиційних проектів між собою з допущенням тісного взаємозв'язку або самовиключення.

7. Серед інструментів управління інвестиційною діяльністю кредитування є одним із джерел, яке забезпечує проривний ефект, тому у роботі досліджено критерії використання кредитних ресурсів в процесі інвестиційної діяльності.

Запропоновано при аналізі доцільності використання позикових коштів застосовувати ефект фінансового леверіджа. Досліджено інтервали значень валової рентабельності активів і запропоновано граничні інтервальні значення для підприємств харчової промисловості Запорізької області, що дало змогу відносити або виключати дані підприємства з типових та інформувати потенційних кредиторів про фінансову надійність реципієнтів і ступінь ризику фінансування інвестиційних проектів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Крупицька О.В., Прушківський В.Г. Проблеми інвестиційного забезпечення промислового комплексу України: регіональний аспект // Труды Одесского политехнического университета: Научный и производственно-практический сборник по техническим и естественным

- наукам. – Одеса, 2004. – Спецвыпуск: в 3-х т. – Т. 1. – С. 274–278. (0,35 д.а., з них 0,25 д.а. належить особисто автору, яким проведено ґрунтовний статистичний аналіз стану інвестиційного забезпечення промислового комплексу країни, виділено основні перешкоди залучення іноземних інвестицій і запропоновано шляхи покращення інвестиційної привабливості підприємств).
2. Крупицька О.В., Прушківський В.Г. Інвестиції як економічна категорія: проблеми і суперечності у визначенні // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 201: Том І. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. – С. 125–130 (0,28 д.а., з них 0,18 д.а., належить особисто автору, яким проведено аналіз існуючих теоретичних концепцій визначення економічної категорії «інвестиції», розглянуто суперечності і неточності у визначенні і запропоновано власну дефініцію).
 3. Крупицька О.В. Розвиток інвестиційної діяльності харчової промисловості в контексті європейської інтеграції // Вісник Львівської комерційної академії. – Серія економічна, випуск 20. – Львів: Вид-во Львівської комерційної академії, 2006. – С. 212–218. (0, 39 д.а).
 4. Крупицька О.В. Роль регіональної влади у процесі залучення іноземних інвестицій // Держава та регіони: Серія «Економічні науки». – Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ». – 2006. – № 5. – С. 153–156 (0,37 д.а).
 5. Губарь О.В. Шляхи удосконалення економічного механізму управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості // Збірник наукових статей «Управління розвитком». – Харків: ХНЕУ. – 2006. – № 7. – С. 61–64 (0,33 д.а.).
 6. Губарь Е.В. Усовершенствование информационного обеспечения управления инвестиционной деятельностью предприятий пищевой промышленности // Бизнес-информ. – 2006. – № 11. – С. 13–17 (0,47 д.а.).
 7. Губарь Е.В. Усовершенствование методов управления инвестиционной деятельностью предприятий пищевой промышленности // Бизнес-информ. – 2006. – № 12. – С. 77–81 (0,36 д.а.).
 8. Губарь О.В. Сучасний стан формування інвестиційних ресурсів на підприємствах України // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 224: Том ІІ. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. – С. 301–308 (0,38 д.а.).
 9. Крупицька О.В. Механізм управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості // Культура народів Причорномор'я. – 2007. – № 99. – С. 60–63 (0,36 д.а.).
 10. Губарь О.В. Аналіз інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості (на прикладі Запорізької області) // Наукові праці Національного університету харчових технологій. Економіка. – № 21.– Київ: НУХТ, 2007. – С. 36–38 (0,35 д.а.).

Матеріали і тези наукових конференцій:

11. Крупицька О.В. Проблеми інвестиційного забезпечення промислового комплексу України: регіональний аспект // Тиждень науки. Збірник тез

доповідей науково-технічної конференції викладачів, науковців, молодих учених, аспірантів, студентів. 19-23 квітня 2004. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2004. – С. 172–173 (0,07 д.а.).

12. Крупицька О.В. Інвестиції як економічна категорія: проблеми і суперечності дефініції // Тиждень науки. Тези доповідей науково-технічної конференції, Запоріжжя, 25-28 квітня 2005 р. / Редкол.: Ю.М. Внуков (відповід. ред.) та інш. – Запоріжжя, ЗНТУ, 2005. – С. 221–222 (0,06 д.а.).
13. Крупицька О.В. Інвестиційне забезпечення підприємств харчової промисловості як передумова трансформації промислового комплексу України // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні наукові дослідження – 2006». 20-28 лютого 2006 р. Том 22. Економічні науки. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2006. – С. 55–57 (0,13 д.а.).
14. Крупицька О.В. Механізм управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості // «Теория и практика предпринимательства» / Материалы III Международной научно-практической конференции. Алушта, 11-13 мая 2006 года. – Симферополь, 2006. – С. 161–162 (0,1 д.а.).
15. Губарь О. В. Інформаційне забезпечення як складова економічного механізму управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості // «Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины» / Материалы V Международной научно-практической конференции. Алушта, 28-30 сентября 2006 года. – Симферополь, 2006. – С. 82–83 (0,08 д.а.).
16. Крупицька О.В. Економічні важелі як складова механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості // ДНІ НАУКИ: Зб. Тез доповідей: В 4 т. / Гуманітарний університет «ЗІДМУ», 5-6 жовтня 2006; Ред. кол. В.М. Огаренко та ін. – Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006. – Т. 1. – С. 132–133 (0,1 д.а.).
17. Губарь О.В. Аналіз інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості (на прикладі Запорізької області) // III міжнародна науково-практична конференція «Проблеми економіки підприємства в умовах сталого розвитку»: Тези доповідей. – К.: НУХТ, 2007. – С. 18 (0,09 д.а.).
18. Губарь О.В. Удосконалення важелів управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової галузі // «Теория и практика экономики и предпринимательства» / Материалы IV Международной научно-практической конференции. Алушта, 10-12 мая 2007. – Симферополь, 2007. – С. 172–173 (0,07 д.а.).
19. Губарь О.В. Нормативно-правове регулювання як складова економічного механізму управління інвестиційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості // Материалы III Международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы научных исследований – 2007». 15-30 июня 2007 г. – Том 1. Экономические науки. – Днепропетровск: Наука и образование. – С. 51–52 (0,14 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Губарь О.В. Економічний механізм управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (харчова промисловість). – Національний університет харчових технологій, Київ, 2008.

Робота присвячена комплексному дослідженню теоретичних аспектів формування економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості та окресленню основних методичних рекомендацій щодо напрямів підвищення її ефективності. Досліджено основні аспекти економічної сутності інвестицій, інвестиційної діяльності, особливості та принципи управління нею. Проаналізовано стан та основні тенденції формування економічного механізму управління інвестиційною діяльністю підприємств харчової промисловості на державному та регіональному рівні.

Розроблено та запропоновано до використання модель прийняття інвестиційних рішень в залежності від рівня інформаційного забезпечення через показник інформаційної віддачі, сформульовано нові підходи до вибору інвестиційних проектів через метод перехресних порівнянь і модель аналізу витрат і результатів.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, економічний механізм, харчова промисловість, інформація, економічні методи і важелі.

АННОТАЦИЯ

Губарь Е.В. Экономический механизм управления инвестиционной деятельностью предприятий пищевой промышленности. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (пищевая промышленность). – Национальный университет пищевых технологий, Киев, 2008.

В работе исследованы проблемы разработки теоретико-методического обеспечения формирования экономического механизма управления инвестиционной деятельностью предприятий пищевой промышленности и рассмотрены пути повышения эффективности функционирования его составляющих, в частности, экономических методов и рычагов, информационного и нормативно-правового обеспечения.

Повышение экономической эффективности инвестиционной деятельности на предприятиях пищевой промышленности невозможно без разработки действенного экономического механизма. Разработанный в работе теоретический и практический инструментарий позволяет осуществлять детальный анализ, своевременно определять и устранять негативные тенденции и адекватно оценивать влияние управленческих решений в этой сфере. В работе также сформулированы принципы управления инвестиционной деятельностью предприятий пищевой промышленности, соблюдение которых в практике

управленческой деятельности позволит обеспечить процесс расширенного воспроизводства производственных ресурсов и повысить эффективность использования денежных средств на предприятиях.

Раскрыты теоретические основы управления инвестиционной деятельностью предприятий пищевой промышленности, которые основываются на принципах управления. Усовершенствование методических основ управления инвестиционной деятельностью предложено осуществлять с позиций комплексного подхода к выбору приоритетных источников и проектов инвестирования и должен базироваться на системном, ситуативном, функциональном и адаптивном подходах.

На основе проведенного анализа функционирования экономического механизма управления инвестиционной деятельностью, было предложено расширить методическую базу выбора инвестиционных проектов за счёт метода перекрёстных сравнений и модель анализа расходов и результатов – это методы оценки привлекательности инвестиционных вложений на основе экспертных оценок.

Модель анализа расходов и результатов позволяет с помощью простых шагов, оценить количественно или качественно влияние альтернатив на достижение заданных целей и избрать наиболее эффективную альтернативу решения комплексной проблемы любого вида. Но данная методика не позволяет учитывать корреляционные связи между поставленными целями, что противоречит аксиоме взвешенности интересов. Поэтому было предложено провести исследование с помощью разработанного нами метода перекрёстных сравнений, который имеет ряд преимуществ, главным из которых является возможность графического представления иерархии целей/критериев и в использовании математических и логических выводов с интегрированной проверкой однородности полученных результатов. Процесс оценки транспарентен, хорошо контролируемый и компьютеризованный.

Также предложена модель принятия инвестиционных решений в зависимости от уровня информационного обеспечения через показатель информационной отдачи.

Аргументированы позиции определения основных направлений усовершенствования экономического механизма управления инвестиционной деятельностью предприятий пищевой промышленности, в частности: усовершенствование информационного обеспечения путем применения инновационных Интернет-технологий для повышения инвестиционной привлекательности предприятий; усовершенствование экономических методов управления инвестиционной деятельностью путём синтеза математических, логических, аналитических и дискриптивных моделей принятия решений; усовершенствование экономических рычагов; усовершенствование нормативно-правового обеспечения инвестиционной деятельности.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность, экономический механизм, пищевая промышленность, информация, экономические методы и рычаги.

ANNOTATION

O.V. Gubar. The economical mechanism of investment activity management at food enterprises. – Manuscript.

The dissertation for the scientific degree of Candidate of economic sciences at specialty 08.00.04 – economy and management of enterprises (food industry). – The national university of food technologies, Kyiv, 2008.

The dissertation is devoted for the complex research of theoretical aspects of economic mechanism' forming of investment activity' management of food industry enterprises and outlining the basic methodical recommendations for directions of increase efficiency. Investigated basic aspects of economic essence of investments, investment activity, its features and management principles. Being and basic tendencies of economic mechanism' forming of investment activity' management of food industry enterprises is analyzed in a state and regional level.

It is developed and offered to the use model of making decisions of investments depending on the level of the informative providing through the index of informative return, new approaches are formulated to the choice of projects of investments through the method of cross comparisons and expenses-results analyzing model.

Key words: investments, investment activity, economic mechanism, food industry, information, economic methods and leverages.

Підписано до друку 29.02.08 р.
Формат 60x90 1/16. Умовн. друк. арк. 1.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Наклад 150 екз. Замовлення № 154

Видавництво та друк – фірма «СіАФ»
69000, м. Запоріжжя, вул. Юності, 81.